

Çıra

SANAT VE FİKİR DERGİSİ

Edip KAVUZLU
Erdoğan BENLİOĞLU
Fevzi YETİKER
Sefa KAZAN
Gülşen ERGÜDEN
Nurer UĞURLU
Metin KONYALI
Şefik CILASIN
Ç. Doğan ADAOĞULLARI
Bülent HABORA
Erdoğan EVREN
Tuncer UÇAROL
Nihat ZİYALAN
Mehmet Akif TUNCAY
Hacı CAN
Ergun EVREN
Mustafa BOZER
Niyazi ŞENDAL
Miguel de UNAMUNO
Sevinç DOSDOĞRU
Sema CIĞIZOĞLU
Hasan Kutsal EKER
Somerset MAUGHAM
Recai ALTINEL
Şerif Şenal GÜNAY
Necati ÖZKAN
Kaplan GÜRDİL

MÁLLOL : Taranan Kız

YIL : 2

SAYI : 9

15 ŞUBAT 1961

Ederi : 75 Kuruş

Ankara Sigorta

Yangın

Hayat

Kaza

Nakliye

**ve Trafik Sigortalarınız için
HİZMETİNİZDEDİR.**

Telefon : 4336

ALİ DAĞDELEN
Kızılay Karşısı No. : 11
A D A N A

Sayın Bayanlar

LÜKS Kadın Berber Salonu
Bütün Yeniliklerle Hizmetinizdedir.

GELİN SAÇI İLE NİKÂH SAÇLARI, GÜNDELİK
SAÇ MİZAMPLE TENZİLÂTLI OLARAK LÜKS
KADIN BERBER SALONUNDA YAPILIR.

SOĞUK PERMA VE SICAK PERMANET
YAPILIR.

BİR DEFA UĞRAMANIZ MENFAATINIZ
İCABIDIR.

ORHAN GÖDE
LÜKS KADIN BERBER SALONU

Türk Ticaret Bankası Karşısı Foto Murat Üstü Kat 2 No. 5

ADANA

Ç I R A

ON BEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR

Sanat ve Fikir Dergisi

CİLT : 1 SAYI 9

15 Şubat 1961

Sahibi

EDİP KAVUZLU

Yazışleri Müdürü

A. HİKMET ERDAL

Yönetenler

Edip KAVUZLU

A. Kadir KENDİRCİ

Erdoğan BENLİOĞLU

Çetin D. ADAOĞTLLARI

Necati ÖZKAN

Sekreter

H. Doğan SALTUK

İdare Yeri

Eski Belediye Civarı No. 18

Telefon : 3819

A D A N A

Abone Şartları

Üç aylığı : 4 Lira

Altı » : 8 »

Yıllığı : 16 »

Dizgi ve Baskı

Zemin Matbaası Kom. Şti.

Pazarlar Caddesi No. 56

A D A N A

Not: Gelen yazılar yayınlansın
yayınlanmasın geri verilmez

GÜN IŞIĞINDA

Edip KAVUZLU

Dekuz Ay

Uzunca bir boşluğun unutulmuşluğu kaldı içimizde.. Ne değin olumlu olduğunu düşünüyorum bu boşluğun. Bu denli yanmamıştı içim... Yine yanı sıra sanatçı arkadaşlarımızla aynı ülküde. Dil devriminde..

İleriyi gözeterek başarılı bir sonuca varmaya uğraşıp, bunu gerçekleştirme inanç ve amacı içinde tüm gücümüzü kullanacağız. İncancımızı sürekli ve devamlı kılmak siz okurların yakın ilgisiyle yürütülebilir. Dil yönelişleri daha olgun daha özgürdür çağımız Türkiyesinde.. Ne aşırı öz ve ya bilinç dışı Türkçe, ne de eski tutkudan yanayız... Yavaş da olsa, için için işliyegelecek bir gelişme devresindedir.

Ulusal bir dâva anlamıyla ele almak gerekir dili.. En önemli amacımız Türkçemizi özleştirmek, geliştirmek olmalıdır. Yapıtlarda öz karşıtı olan yabancı sözcüklerden kaçınmaklığımız gerekir.. Bunu yeterli derecede yaptığımızda yaraşık olduğu yüceltiyi vermiş oluruz dilimize.. Ulusun yeni sanat akımlarını izleyebilmesi için çokça eserler vermeliyiz her yönden.. Bu hem akımların incelenmesi, hem de dilimizin gelişmesi bakımından olumlu olacak kanısındayım..

Sanatta, batı düşünce tarzını izlemek ileriye götürür bizi. Yalnız sanatta mı? Uygarlıkta girmeli.. Bize ileri düşüncenin ışınmasını sağlar.. Ulusça yükselir kıvanç duyarız.. San'atın hangi türünde olursa olsun, öncü davranışlarını öncü akımlarını yadırgamamak gereklidir.. İşe başlarken her kişi, kendinden önceki sanatçılara sığınmayı göze alır. Yenilgiyi benimsemiştir sanırım öncesinden..

Ötesinde olumlu bir yapıt bırakacağına inanmalıdır tüm varlığıyla. İştittığımız tüm yargılar, böyle düşünmeye götürüyor kişiyi.. Ap açık gerçektir etkilendiğimiz. Çok okumuş olmak, çok bilmekte sanatçıyı kurtarmıyor çekimsiz davranıştan. Yalnız bir şey bilmek yeterli değil. Kişiliğimizde iç gerçeğimize yönelmek, uygarlığın tek dayanağıdır. Bunun karşıtı düşünmek güç geliyor insana...

Bilimin Karşı Geldiği Özgürlük

Fevzi YETİKER

PREUVES Dergisinin Ağustos 1960 günlü sayısında Deny de Rougemont yer yüzü aydınlarına şunları seslenmiştir:

«Siz yazarlar, filozoflar, sosyologlar, fizikçiler, biyolojistler, sanatçılar ve nihayet ruh, kalb ve düşünce adamları, dünyanın tuzu biberi olan sizler, hepinizi aşan ama yardımınızı bekleyen bir gelecek'ten sorumlusunuz. Kafalarınızı, kalplerinizi birleştirip daha iyi bir dünyanın koşullarını araştıran ve bir tek şeyden, ÖZGÜRLÜK'ten yana olun.»

Deny de Rougemont «Kültür Özgürlüğü Kongresi» nin başkanıdır ve bu kongre Temmuz ayı içerisinde tüm Avrupa aydınlarından bir bölümünün katılmasıyla Berlin'de yapılmıştır. Bu kongrenin amacı, bilimin hızla ilerlemesi karşı-

sında kişi özgürlüğünün, yaşama bağımsızlığının bu ilerleme ile çelişik bir baskı altına girip girmediğinin konuşulması, tartışılması, gün ışığına çıkan kararlara varılmasıdır. Birinci kongre, bundan on yıl önce yine Berlin'de aynı güdümü irdelemek amacıyla toplanmış, Avrupalı aydınlar, egemenlik sever batılılar bu konuyu tartışmışlardır.

Yeni ufuklar Dergisinin özetlediği bu kongre bildirisi ve Başkan Rougemont'nun dolayısıyla yazdığı yazı bağımsız yaşamayı seven yer yüzü insanı için çok ilgi çekici. En iyi yönetim kuralları, yasaları içerisinde yaşamayı arzulayan, bunu zaman zaman seçimleri, söylevleri ile duyuran Batılı aydınları izledikçe özgürlük kavramının yaşantısının bir daha tarihe karışamayacağına seviniyor, inanıyor kişi. Bu aydınların tek tasası bilimin ilerlemekte olan yapıcı gücünün kişi özgürlüğüne baskı yapıp yapmaması, rahat bir yaşamının, huzurlu bir dünyanın iyimser düzenine karşı gelip gelmemesi.

Görülüyor ki Batılı aydınlar özel halledilmiş sorunlarından sonra genel bir sorunun sorumluluğu altında duymuşlar kendilerini. Bünyelerinde savaş biteli çok olmuş. Ayrıca «...özgürlük, üzerinde konuşmamız gereken birşey değil, yeniden yaratmamız, hergün durmadan kazanmamız gereken birşey»dir derken, kendi demokrasilerinde öbür yönetim ülkelerinde düşünce suçu ile hapsedilen, bağımsız yaşamayı koşul tutan ülkü insanlarına yapılan baskıya karşı gelmişlerdir.

Bu konuda acı olan tek olay, böylesine önemli yüce bir kongrede Türk aydınlarının gözükmemesi, bizde ekin sorununun henüz geçilmez bir ister niteliği kazanmamış olmasıdır. Bekleyecek mutlu yarınlarımız demet demet önümüzdedir, onları tez getirelim.

Sevgi bulutları

sevmek
bilmem nerelerde bir bulut
ben
hiç islanmadım.

mersin dudağı

sen
belki hiç duymadın
oysa ben
hep senin dudaklarınla ağladım.

Erdoğan BENLİOĞLU

Duyarlık Üstüne Korku

Sefa KAZAN

Önce gülümsedi. Unutulmuş bir doğruya yönelen sesiyle (Bunları hep siz mi giydireyorsunuz? Sessiz ışıklı insanları). Ensemden başıma yayılan dalgınlıkla (Anlamadım) dedim. Durdu araştırdı, kelimeleri sıraladı, diyeceğini kurdu, ak bir düzü göstererek (Tüm bunları giydirmek zor olsa gerek. Siz kolay başarıyorsunuz). Bir öncekinden ayrı sözdü bu. Ama suç bendeydi. İkinci deyişine zorunlu kılmasaydım onu. (Öyle) dedim (Boyaları çok olursa giyimeleri de kolay olur). Sustuk. Düzleme anlamı zor eyrilteler çizdim. Onun kavramını güçleştirmek hoşuma gidiyordu. Oysaki o, çoktan içine yönelmişti. Kişiliği sonsuzlaşıyordu. İçe eyilimi bir ara sıkıcı bir duruma girdi. Bolca bakır, demir, nikelle uğraşılıyor olmalıydı. Çoğu içe yönelişlerde bu olur. Tam güzel duygu parçalarıyla, deniz, dağ görünümüyle karşılaşmışken; kendinizi bakır, demir yığını içinde bulursunuz. Bu durumdan kurtarmak için (İşçiler kendilerin ne sanıyorlar. Onların yuttuğu dumani bizde yutuyoruz. Üstelik biz işçi değiliz). Belli ki elini bakır tellerden kurtaramıyordu (Öyledir) dedi. Bu alışılmış bir kelimeydi. Kişioğlunun ezbere kullandığı, anlamını yuttuğu bir kelime. Onu yeryüzüne uyguluyabilecek, bağlayacak bir olay bulmalıydım. Bir böcek kendiliğinden bir otun başını çekiştiriyor, gözlerini iki yana yıkıyordu. Bundan iyisi de olmazdı ya. Tüm gücümü topladım, ciğerlerimi şişirdim (İşte bir budala, işte bir budala. Yuvasını yağmurun bozduğunu bilmiyor) diye bağırdım. Şaşırdı, bakır telleri kopararak bana baktı. Parmağımla böceği gösterdim. Gözlerini açtı, baktı. Böceğin yanına eğildim, ağzımı dayadım (Küçük budala, bilmiyor musunki o senin işine yaramaz? Bilmiyor musunki arkadaşların yağmur yağınca yuvayı bırakıp kaçtılar. Şimdi onlar bacaklarını güneşe dikip kurulanıyorlar).

Zaman gülmekle başlamıştı. Şimdi gülmek ne diye sorsalar : Bir kızın yanağındaki kırmızılıktır, dudağına düşen eğri bir ışıktır, derim. O, bunu bilmedi. Anıması güç gelince, utancını duydu. Alıp başını gitmeyi düşündü. Çünkü o sırada gözlerini yummuş, eski bir ozanın değişik kişilerle okunan şiirini dinlemişti. (Şiirlerinizi anlamıyorum) dediğinde eski ozanı düşünmüş, ona saygı duymuştu. Bana mandalina dilimini verdiğinde kişiliğimizden çoktan uzaklaşmıştık. Kısa boy-

lu bir gevezenin eteği altından gözükken yerlerine bakması bile ne onu ne de beni ilgilendiriyordu. Sonra kısa boylu aylak, beni her gördüğü yerde unutamadığı ak görünümünden söz etti. Onun anlattıklarına hiç kızmadım, sonsuzluğu düşündüm. Sonsuzluk en uygar yerdir. Ellerinde bayraklar, korkusuz sözlerle yürüyen önlüklü kızların görüp kendisine varlığını duyurması, izlenmem beni bir av hayvanına dönüştürüyor. Kaçıyorum. Bana tutku ne diye sorsalar; Karşılığı söylenmemiş bir mandalina dilimi, balyozun çitkoya çarpması kendiliğinden kıvrılmış saç kümesidir, derim.

Denize kıyı bir kentte doğup, tutkusunu kendi başına büyüten bir kızdı. Çok önceleri yazdığım bir şiirin anlamını doha iyi kavriyorum. Şiir mor istiridye toplıyan bir kıızı anlatır. O, kıza çok sonra böyle denizden uzak yerde bulacağını ummuyordum. Buna derinliği yüzeye çıkarma denir. Şaşkınlığının anlamadığım bir dille şarkı söylemesi beni yanıltmıyorsa, seni çok önceleri yaşadığım bir gerçektir. Bu çikolata sargısından leylek yapmaya benzemez. Yanılıyorsam bu oyuna yeniden başlamıyayım. Biliyorsun senin kasabandan gidişini anlatan bir oyun yazmıştım. Her şey bitmişti. Son deyişi yapan (O, gitti. İşçiler gemiler, kasaba gene eskisi gibi. Ya'nız bir şey var değişen; artık kimse balıkçılardan mor bir istiridye istemiyor) demişti. Bu oyun oynanılı yıllar oldu. Korkum ikinci bölümü oynamak deyil, senin beni yanıltma sanısı.

En ışıklı günümdeydin, kadınsal sesini kullanıyordun. Artık durumu öğrenmiştin. Araştırdın, sordun, tanıdın beni. Çok ustaydın, çok akil

(Devamı Sa. 17 de)

SERENAD

Ben
Bunca serseriden biri
Geldim kapına gece vakti
Dudaklarımda hasret
İçimde sevgi
Yalnızlığımca yalnız
Serseri

Gülşen ERGÜDEN

Orhan Veli Akımının Suçluları Ya'da Birkaç Söz

Nurer UĞURLU

—1— Giriş:

Bizde öteden beri gelenektir, bir ozan çıkış mı yapacak? Gelsin eskiler. Ver yansın eder olur biter. İşte size yenilik. Ortaya bir şeyler atar, başlar yadsımaya. Şurası gerçek ki; Türkelinde yapılan bütün yenilikler böyle olmuştur. Tarihin bir çok gerçekleri tanıklarıyla karşımızda. Bir çok yenilikler getirmişiz; hep bir öncekilerin kötülüğünü ortaya koymakla işe başlamışızdır. Olmuyor. Bizde hiç bir yenilik dövüşsüz yerleşmiyor. Orhan Veli bile bir şiir yeniliği getirirken nelerle karşılaşmıştı.

Nerden geldi aklıma? Nasıl geldi pek bilmiyorum. Orhan Veli'yi gözlerimin önünde yaşıttım. Tanır mıydım Orhan Veli'yi? Hayır. Düşümde bile görmemiştim. Ama onun denize

Hüseyin Mumcu : Sahne Işıkları

karşı okuduğum şiirleri pek boldur. İşte o denize karşı okuduğum şiirlerinden birinde, şöyle bir mısra vardı.

— Yalnız bende değil yalnızlık hali —

Bu mısranın etkisiyle günlerce deniz kıyısında dolaştığım olmuştur. Yenidir bu mısra. Yep-yenidir. Orhan Veli'nin öyle şiirleri vardır ki, bugün yazılmış gibi taze, sınımsız. Kişiyi öylesine sarıyor ki.... Okudukça okudum. Bir hoş oldum havasıyla.

Şu sözleri yıllarca duymuşuzdur.

— Orhan Veli'ye karşı olmak

— Orhan Veli artık eskidi

— Pörsümüş bir şiir

Diyenleri çok yakından tanımırım.

—II— Kürt kızları:

Orhan Veli eskimemiştir. Onu eskitenler, ondan bizleri bıktıranlar olmuştur. Onun şiirlerine bakmasını bilmiyenler yapmışlardır. Orhan Veli akımının suçluları aranırken onların yakalarına yapışmalıyız. Çünkü suçlu onlar. O şiiri Arap saçına döndüfenler.

Bir söz vardı: «Her kişi sakız çiğner ama, kürt kızı tadını kaçırsın» İşte Orhan Veli'yi eskitenler bunlardır.

— Gün olur alır başımı giderim

Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda

Şu ada senin bu ada benim

Yelkovan kuşları peşi sıra

Şiir geldi sözcüğe dayandı

diyenler oldu. Eksik olmasınlar. Sözcüklerin üstünden atlıyoruz şimdi. Günlerden pazarsa olay tam anlamıyla başka. Şiir güme gitti demektir. Yeni şiire yaslanmak bence Orhan Veli ile olur. O duyguya saygı göstermeyen hangi ozan, gökyüzünde tek yıldız olmağa kalkar. Bu kadar kolay bir pazarlık olur mu? Yadsımıyalım, Gerçeğe dönelim.

Orhan Veli tam bir merdiven. Tahta bir merdivendi. Yenileşti beton bir merdiven oldu. Yık yıkabilirsen. Al sana Amerikan yardımı. İthal malı yeni görüntüler.

—III— Şiirin toptan satışı:

Bitsin artık bu Fransızvari, Amerikanvari davranışlar. Dönelim biz yine Yunusumuza, Karacaoğlanımıza, Orhan Velimize. Her yenilik, her yeni duygu onların elleri altında bulunuyor. Er kişi odur ki, o elleri tutup sıkabilirsin. Gerekirse öpebilirsin. Her süre söylerim, Karacaoğlanın şu sözünü: Dünyada ne kadar yazılacak şey varsa ben yazdım, Benden sonra gelecekler anasının uckurunu yazsın. Şimdi bütün ozanlara soruyorum, pekmi haklı Karacaoğlan? Verecekleri karşılık önemlidir. Bütün eleştirmeciler buyursunlar şiir dünyamıza. Neler varmış diye açsınlar gözlerini. Bizim bilmediğimiz ne ozanlar varmış Türkelinde?

Şiirin toptan satışını yapan ozanlar yan gelip kurulsunlar. Onların sözü geçer. Bir dörtlük için dağlara çıksınlar. Ama bir Orhan Veli akımına karşı olmak

için Parisi görmek ve Paris sokaklarında gezmek yeter sanıyorum.

—IV— Masal:

Orhan Veli'yi anmak isteği içimden geldi'de, oturup bir şeyler yazmak gereğini duydum. Ne yapayım, Orhan Veli üstüne benim de söyleyecek sözüm varmış.

Orhan Veli'yi soyut olarak çok severim. Ona msallarn kahramanı olarak bakıyorum. Halkın ozanı olarak bakıyorum. Eline sazını alıp diyar diyar dolaşan halk aşığı olarak bakıyorum. Masal kahramanlarının temizliğini Orhan Veli'ye yakıştırıyorum. Göl başında Padişahın üç kızına bakarken görüyorum. Tatlı bir bahar günü Kapalıçarşıda Orhan Veli'yi tanıdığı bir ozana selâm verirken şapkasını saygılıca çıkarışına bakıyorum. Edip Cansever'in antikacı dükkanın önünden Mahmut Paşaya çıkıyor. Derken Galata köprüsünde Melih Cevdet ile kol kola görüyorum. Denizin, martıların ozanı Veli'ye Beyoğlunda raslıyorum:

— İstanbulun orta yeri sinema
Garipliğim mahzun'uğum
duyurmayı anama
El konuşur sevişirmiş bana ne
Sevdahım bayauna veba'im —

Orhan Veli üstüne öykü yazmağa başladım gibi geliyor. Hiç öykü yazmaya, neyse....

—V— Sıralamaca:

Yine Orhan Veli'nin şiirlerine dönelim. Şiirlerini bir çok bölümlere ayırarak incelemek gerekiyor. Ben de kabaca şöyle sıralayıverdim:

a — Yalın söyleyişli Orhan Veli

b — Özgün şiir

c — Halk söyleyişine yaslanan Orhan Veli

a —)

Yalın söyleyişli Orhan Veli'de daha çok «Gün Olur, Ölümüne yakın, Anlatamıyorum, vb.» şiirlerinde bulabiliriz. (Şurasını çok önemsiyorum). Bence gerçek Orhan Veli bu bölüme aldığım şiir çizgisi içinde yazmış olduğu şiirlerindedir. Hiç bir oyundan gelen esinti olmadığı gibi, halk söyleyişinin o rahatlıklarından da kendisini kurtarabilmiş. Böylece gerçek ozanlığı ile duruyor.

Bu şiirlerinde kolay bir söyleyişi var Orhan Veli'nin. Özün verdiği, söyleyişin verdiği yalın bir şiir var. Sözcüklerini o eski şiirin etkisinden, bol makyajlı gösterişinden uzaklaştırmış, onun yerine en yalınını almakla yetinmiş. (Eleştirmecilerin Orhan Veli'yi değerlendirmesi gerekirken, bakacakları en önemli yer, bu yalın söyleyişte ki şiirleridir bence). Bu bölümde ki şiirlerin düz yazı söyleyişine yaklaşması, Orhan Veli için bir suçlama olmasın. Bu bir özellik gibi görünmelidir. Gerçek Orhan

Veli'ye burada raslıyorum. Bir ozanın yaşayışı, yazdıklarından daha çok şiirli olabilir, ama önemli olanı o ozanın ortaya koyduğu çalışmalardır. Bu yarıdan bir çıkış yaparsak; Orhan Veli'nin bu bölümde ki şiirleri ozanlığını olduğu gibi ortaya koyuyor.

b —

Orhan Veli'nin bizim toplumda en çok ilgi uyandırdığı şiirlerini bu bölümde incelemek gerekiyor. Örneğin: «Pireli şiir, Cımbızlı şiir, Sereserpe, Cigerci'nin Kedisi, Eskiler Ahıyorum» vb. Oyun yönüne çok önem veren Orhan Veli, bu şiirlerinde ozanlığını akılcı bir gülüşe dayadıktan sonra, bol espiri tuzağına düşmekten kurtulamamıştır. Akılcı bir ozan olduğunu en çok bu şiirlerinde ortaya koyuyor. Toplum üzerinde etkili olan mısraları sözlü örnekler olduktan başka, bir çok taşlamalarda da kullanılmıştır. Bu kolay söyleyişli şiirler topluma etkili olabilir ama, ozanın ucuzluğunu da

(Devamı Sa. 18 de)

ISLANIR AY USULCA

E. Özaltın'a

uyanır kadın hiç bilmediği sulara değince
ölüm ininden uzanır budanmış ağaçlar nasılsa
kargılara vuran deniz islanır ay usulca

çiçekleri ezik dünyaları solgun
deniz sanki kadehlere yalnızlıkla dökülen

korkuların suya doğan habersizce değdiği

Metin KONYALI

Karanlığa Asılan Adam

Şefik CILASIN

Şu anda neredeyim bilemezsin. Milyonlarca yaprakların gene milyonlarca karanlığı üzerine çektiği sıtma ağaçları sallanıyor gözümde. Ağır yüklerinin altında ezildikçe eziliyorlar; silkip atamıyorlar bir türlü sakıncamalarını... Sıkıştırılmış kadın sesleri geliyor yaprak, yaprak geliyor ve halkalar halinde yükselen bir dumanla savruluyor kentin üzerine. Sıcak bir nefesin verdiği bu duman daha da kirliliyor havasını kentin.

Gittikçe duyurlaşıyor otlar... Islaklıkları görülmüyor gene de susayan karanlıkla... Adam ayağını kaldırdı, sağ ayağını indirmedi gerisin geriye bir daha: Tek ayağının üstünde kalakalmıştı; kıpırdanmaksızın duruyordu öyle.. Uzaktaki petrol lâmbasının aydınlattığı bir kulübe yi düşündü... Kapısı açık kal-

mış kümesindeki tek ayak üstünde öten ve ötüşlerini defalarca tekrarlayan horoz bile sar kıtmıştı ayağını... Yaşamını dillerde bulandıran bir dilenci çıktı ansızın. Nasıl çaldıysa böceklerin kanatlarını yorgunluğuna saydı. Nefsini bir soğan kabuğunda doyurdu adam, utancına kızının soyulmuş ellerini örttü.: «Anam!» dedi. Kızına dönerek. «Benim anam da dilenciydi, yani senin büyük anan hep söyler dururdu bizim babamız; büyük babamız çok paralıymış. Bilememiş kıymetini parasının şarap eskidikçe anlamış. O günden bugüne değin biz sokakta kalmışız. Yani şimdi kaldığımız gibi böyle ikimiz. Bir de karım kalmış; ölen annen bizimle...»

Bir toprak kokusu yayıldı etrafa. Tanrı insanlardan biriktirdiği gözyaşlarıyla ağlıyordu

bilinçsiz. Milyonlarca hıçkırıkların birleştiği kocaman sesli bir hıçkırık yansıyor gökten. Kendi seslerinden korkan gene kendileri oluyordu insanların... Soyunuk bacağını kıllar ısıtıyordu, dilencinin, kızını daha da saklamağa çalıştığı kanatların: alındaki karanlığa gömdü.

O değin yorulmuştu ki adam, basamadı gözyaşlarına otların. Bir anda yenilenen eski yaşamıydı onlar onun; ayağının dibinde duruyordu... Bir düdük karanlığı çizerek dolaştı başımda. Savruldukça savruldu kömür tozları ellerime. Bir daha öttü kumru yuvasında, düşlerin den bir kız uyandı kısacık, kömür tozlarına boyanırdı saçları tutabilseydi... Bir balkon sondü örtülen pencereden bir elle... Ve herşey karanlığa gömüldü apansız yoksun...

yaşamak öncesi

kırlar şimdi yeşil çocuk ağlamasındadır
kara bulutlarını yücelttiğim sağır kızlara
üç ömürlü başakların çağıydı yitik tutkusundan
ve bir yaşamak türküsüdür başlayan karınca yuvasında

Çetin Doğan ADAOĞULLARI

Aşağılık Duygusu

Bülent HABORA

Adana Şehir Tiyatrosu'nda bilindiği gibi Ladislaus Fodor'un «Çöl Faresi» adlı eseri oynamakta. Bu oyun İstanbul'da ve Ankara'da oynandığı yıllarda o zamanın en çok tutunan oyunlardan birisi olmuştur. Şimdi de burada oynanıyor.

Adana'nın bir İlkay Saran'ı var. Çöl Faresi Susie Sachs'da klasik bir deyimle belki de hayatının rolünü oynadı. Oynadı demek de yanlışır, yaşadı, yaşattı herkese İlkay Saran Çöl Faresi'ni. Hatta Türkiye'nin en büyük aktristi sayılan, «Sahnecakta İki Kişi» le unutulmamacak oyuncular listesine geçen Yıldız Kenter'in Çöl Faresi Susie Sachs'ını rahat rahat geçti. Çöl Faresi istenildiği anda seyirciyi uyutabilen bir eserdir. Her an ve her şekilde oynanabilir. İstanbul'da da böyle oldu. Oramın oyuncularını ustalıklarıyla seyirciyi istenilen duruma sokmasını bildiler. Üzerinde biraz düşünülürse bunun yapmacıklık bir oyun olduğu kolayca anlaşılırdı. Çünkü daha önce de dediğim gibi «Çöl Faresi» elverişli bir oyundu.

Yeni Adana'da çıkan yazımda Çöl Faresi Susie Sachs'ı en iyi oynayan aktrist olarak İlkay Saran'ı göstermiştim. Çok kimse çekemedi bu düşüncemi. Hiç Yıldız Kenter'i geçen bir aktrist olabilir miydi Türkiye'de? Hele Adana'da? Olmazdı, olmazdı, olmazdı. Çünkü Yıldız Kenter'in herşeyden önce bir adı vardı.

Bu şekilde düşünenlerin suçlu olduğunu bir başka örnekle de gösterebilirim. Ulvi Uraz ti-

- dudaksız -

—E. Benlioğlu'na—

usulcan usulcan bir türkü oturur sanrılarıma
sebepsiz ellerimle sana yürürüm
kör ışıklı bir köşebaşı ol — gece lâmbanım —
güzelliğin türkü olup aldı denizlerimi

ay yollarda maviyse bütün denizler güzel
ölümü aşk yapıp rüzgâr öpüştü
aşktan yana bir kırık mutluluk ellerimde
bir çift kahverenginin unutmuşu gülüştü

neşe bir köpek gibi kapımızda dolaşır
sesime tanrı gelir rengi yok bir denizle
sonra kendim büyürüm şarkılar çoğunlaşır

Erdoğan EVREN*

yatro alanında geçilemeyecek bir aktör. Tiyatroda arka arkaya kazandığı başarılarından sonra sinemaya da geçti. Ardı ardına filim çevirttirdiler kendisine. Bu filimler para kazanmak için yapılmıştı. Seyirci bunda da kandırılacaktı. Sinema eleştirmenleri aldılar ellerine filmleri bir yandan Ulvi Uraz'ı göklere çıkardılar, öbür yandan da filmleri yerin dibine batırdılar. Ulvi Uraz'ın adı kendilerini sarmıştı. O tiyatro da başarı kazanıyordu, eh bir de koskocaman

bir adı vardı. Bütün bunlar yeter de artardı bile. Ama birşeyi unuttular, aslında koskacaman olan ufacık birşeyi... Ulvi Uraz hiçbir zaman sinema oyuncusu olamadı.

İşte Adana'da olduğu için İlkay Saran'ın oyununu beğenmeyenlere karşı söyleyeceklerim bunlar. Onlar kesin olarak konuşuyorlar ve kendilerini bilmiyorlar. Onlardan tek isteğimiz oyunu bir kere daha ve kendileri için seyretsinler ve bu aşağılık duygusundan kurtulsunlar.

“ELVEDA HÜZÜN,,

Tuncer UÇAROL

Yağmur mevsimi sararmış yüzüyle tekrar geldi. İnsan her defasında bu mevsimle beraber içinde bir yıkılma, bir hüznün ve yalnızlık duyuyor. Hüzünlü olmayan kim var ki?..

Bu hüznü ben her zaman Seyhan sularının kenarında daha çok duyarım. Kıyısına oturup ya bir söğüt dalını şiir gibi ağzımda çiğnemek ya da güzel bir yüzü düşünen insanların haliyle, portakal ağaçlarının kokulu yapraklarına dokunmak isterim. Gülmeği düşünemem. Hüznün çekmiş olanlar böyle şeye yaklaşmaz. «Gülmek, bir yalan tiyatrosundan başka nedir ki?»

Ama değil. Dün gene bir portakal yaprağını yalnızca çiğnerken, Paul Eluard'ın «Elveda Hüzün — Tavanda yazılı olan sensin — Sevdiğim gözlerde yine sen» diyen şiirini okurken, bu dünyada kendikendilerine mutlu bir dünya yaratabilen insanlar olduğunu da hatırladım. Neden olmasın? Epikuros haklı: «Doğmamak en büyük iyiliktir diyenler ne kadar budaladır. Çünkü buna inanınca niçin insanın intihar etmediği anlaşılır! Bu kadar kuvvetle arzu edilen şeyin çaresini bulmak her zaman kolaydır. Eğer şaka söylüyorlarsa, şaka götür-

mez bir şey üzerine boş yere gevezelik ediyorlar...» Meselâ, kendilerini, Seyhan'a koyuver-sinler... Oysa bu dünyada, bildiğimiz, sadece bir iki sebepten öte daha bir çok sebepler vardır ki bizi yaşatmağa yeterler. Elimizde olan bu ışıltılı yeri, gerçekten neden karanlıklara çevirmek isteriz hep? Bu hüznünler nedendir? Eflâtun haklı. Bize hüznün aşılıyan şairleri de devletimizden çıkarmalı, kederi geri getiren şarkıcıları, yalnızlığımızı insafsızca gözümüzün önüne dikmeğe çalışan romancıları taşlarla kovalayıp, gözlerimizi ve kulaklarımızı kapatarak «Susun, susun...» diye onlara öfkeyle hınçla bağırmalıyız. Oysa her insan hüznün ahyor... Her insan hüznün satıyor... (Şimdi ben bile bunu yapıyorum!.)

Bunları bana Seyhan'ın kenarında otururken ağzıma aldığım bir portakal ağacının kokulu ve yağmur suyuyla ıslanmış yaprağı hatırlattı. Sanki şimdiye kadar hep portakalı anlatmışım gibi geldi bana. Sanki portakal bir bitki değil, hüznün... Ya da portakal bana sanki canlıymış gibi gelir... Ya da hiç biri değil de, Seyhan'ın sessiz kenarlarını hep portakalın kaplamasından, hiç kıpırdamadan içlerine çekilmiş gibi yaşamalarındandır.

Kelimelere de bağlıyım. Önceleri portakal kelimesi bana hiç yabancı gelmezdi. Sonra öğrendim içimde bir şeyler kırıldı...

Avrupa dilinde Portekiz'e

yolumcu

âşklarıdır gidilenden alıkoyan
serin kokularda uyuma isteği
tam tatlı sıralarda azdırılır bir yerleri
bir cimcik bulanıp olmadık yerine
görülür izini kaybettiren serseri
civan değneğini bastırıp
boşlatır kalkanını komşu oklarından

şaşırmadınız bu gökleri gördünüz
ummadınız turnadan kan çıkar
tezelden bir çukur kazın
goncayı hep gören gömmeyi bilir
kıyılarını kollar denizlerin
hep kalmayı bilir
susulun dayanılmaz bollukta
durun artık burada ölünür

Nihat ZİYALAN

İNSANLARA ÇAĞRI

— Ve sonra bir başka kadın
bana gebe kalacak —

H. CİBRAN

Sisler, rüyalar içinde geldim aranız
Hürlüğüne eren bir kalbim vardır cümledenize dağıtacağım
Selâm ! ey ferahlığımın insanları,
Selâm ! Kuşların yüreğindeki ılık kana
Selâm ! Kıyametinde dirildiğim yaprağa
Güneşten, küpe çiçeklerine selâm.
Yıldızdan toprağın esmer rengine.

Cümledenize açılmış bir kalp taşıyorum, saf - namuslu
Sizin için indim, sisler, rüyalar içinden..
Ruhum, gerçek aşkın doğum sancısıyla dolu
Bilgimi, yüklendiğim kitapları yakıyorum
Aklımın çırılçıplak erkekçe dikilişinde,
Kollarımı açıyorum...

Dünya ! Aşkımınla yaratıldığımı biliyor musun ?
— Ki deniz böceklerinin mavi aydınlığında..
Bulut bulut dağılıyorum sana dünya
Aşkın şerefine otların yeşil cümbüşü adına,
Binlerce anam var, cümlesinin karnında büyüyorum..
Birleşenlerin zevki diriliğimdir.
Nabzınızı dinliyor musunuz insanlar ?
Bileğinizden fışkıran kan benim rengimdir.

Soyunmuşum rüyanın kabuğundan aranızdayım
Sizinle yürüyor, konuşuyor, gülüyorum sizinle.
Başlarınızı döndüren uçurumu, dalıp gittiğiniz bataklığı
Yüreğinize sıkılan kurşunları
Görüyor musunuz ?

Tahit olun ki kâinat hakkı için,
Yüzlerinizi birleştireceğim insanlar
Ayrılığın şeytan aynalarını zevkle kıracağım !

Mehmet Akif TUNCAY

«Portugal», bu ülkeliye de Portugez denir. Bizde de on altıncı yüzyıldan beri ve buhdan yüz yıl öncesine kadar Portekiz'e «Portugal» deniliyordu. Yarım yüzyıldan beri, artık ülkenin yerine ülkelinin adı kullanılıyor. Bu meyvenin oradan, Marsilya ve Cenova yolu ile Doğu'ya geldiği eski kayıtlardan anlaşılacaktır. Nitekim arapçası'nda «Burtakan» dır. Portekizler'in Çinden Avrupa'ya getirdikleri mandalina'nın adı da, Avrupa dillerinde «Mandarin» adını taşıyan Çin zenginlerinin cübbelelerinin mandalina rengiyle ilgisinden çıkmıştır. Limon ise Farsça olabilir. Çünkü eski kayıtlarda «Limu» şekliyle görülmüştür. Kelime limon şekliyle Fransızcaya da geçmiştir. Ancak orada «sulu limon» anlamındadır. Genel türünün adı ise «Citron»dur. Ama her iki dilde de sözün bildiğimiz anlama geldiği, İtalyancadan bize geçen limonata ve Fransızca limonade'den anlaşılacaktır. Hatta İtalyanca da doğrudan doğruya lemonata kullanılmaktadır. Gazoz'un aslı da Fransızca «Limonade gaseuse» (gazlı limonata) dır. Almançada da «limonade» genel olarak meyveli gazoz anlamındadır. (Ragıp H. Özdem. Türk dili ve Edebiyatı Dergisi, 1946.) Görülüyor ki, turunç gillerinin hiç biri Türkçe değil. Hatâ Muz, Hurma, İncir, Kiraz, Kestane, Ceviz, Armut, Zerdali, Şeftali, Vişne kelimeleri de Türkçe değil.

Bizden olduğunu sandığımız birşeyin sonradan yabancımız olduğunu öğrenmek... O hüznümün sebebi buydu belki.

Sonra, Portakal kabuğunu suya attım ve kalabalık caddeye doğru yürüdüm. Portakalın hüznü hala üzerimdeydi.

Hep Sonnet

Hacı CAN

Kemal Özer'in ilk yapıtı olan «GÜL YORDAMI» 1959 yılında «Yeditepe yayınları» arasında çıkmıştı. Gül Yordamı üstüne değilde Gül Yordamı'nın getirdiği şiirler üstüne sözümüz var. Kemal Özer'in ikinci yapıtını okuyoruz. ÖLÜ BİR YAZ.

ayaklarının ucunda ölü bir yaz
kanatlarını kaldırmayan kuşlar gibi
akmayan ırmakların soğuk alını üstünde
bulanık bakışlarla şimdi bizim olan

yüzümü şarartıyor hüznün
ölü tanrılarından biri

ÖLÜ BİR YAZ Kasım ayının getirdiği betik, uçurumlu Irmak, Kadirga, bir Tutsağın Hatırası—Dönergün, Baç, Li, Uğraksız, Bir Duvar Kabartması — Yazıt, Ölü Bir Yaz, Ağıt sonrası — Yabancı vakit. sürgün uğultu, Göl geçiti, Göğe uyanış, Sunu. İşte «ÖLÜ BİR YAZ'la gelenler, Ozan şiirlerini özel bir düzen içinde bölümlere ayırmış şiirlerin tümü iki dördlük, iki üçlük kuruluşun-

dadır.

Kemal Özer'in şiirlerinde genel olarak iki kişi vardır. Bunların birisi kendisidir. Fakat çoğul anlamı taşıyan kelimelerle söylenmiş şiirlerine de rastlıyoruz. Bu rastlanış biraz düşünmemizi gerektiriyor. Ozan bu türlü söyleyişle toplum varlığını mı belirtmek istiyor, yoksa dilindeki özel kelime kullanımını uyuyor?

"sorulursa biz çağırılık sulart bu ırmağa
UÇURUMLU IRMAK

"sevişin biz değiliz sanki göz kapakları
BAÇ

"çürüyen bir yanınız çocukları n biz şimdi
her akşam biraz daha işaretli ve esmer
YAZIT

Kelime kullanımının bir gerçek olduğu ne kadar açıksa, toplum varlığı için konuşulmuş olması o kadar kapalıdır. Daha doğrusu Kemal Özer'in şiirleri iki kişinin dışına çıkmamıştır. Birincisi söylenen, ikinciside şiire üstünlük katan kişidir.

Yapıtı baştan sona dek iki kişiyle yürütmek kusurlumudur? Neden kusurlu olsun... Bence üstün bir başarıdır. Ozan ne tek başına yola çıkmıştır, ne de birden fazla yoldaş almıştır. Ozan'ın «biz» kelimesini daha iyi anlıyoruz. «Ben ve o»

İkinci kişi için doğrudan doğruya söylenişide bir düzen içinde. «yabancı otlar» başlığını taşıyan şiirde iki kişilik düzenin en iyi örneğini buluyoruz. İlk dördlükte «sen» dediği kişiyi, ikinci dördlükte «yol arkadaşına» haykırışını, birinci üçlükte «sen» ikinci üçlükte yine kendisi.

(Devamı Sa. 18 de)

Senin Mutluluğun

Şimdi senin mutluluğun dolan, dörtbir yanıma
Senin sevin
Güzelleştiren yaşamayı böyle
Çiçek çiçek, yaprak yaprak...
Birden yaşanır oldu herşey
Birden, arzulamak....

Bu şehirden ayrılmak, bana dokunmıyacaktı oysa
Bomboştı yören
Uzaklaşırken başlaması mutlulukların
Bir yıl, aylarla büyüyor gözlerimde
Umutların....

Ergun EVREN

S ü n g e r

Mustafa BOZER

Ayrılık sözcüğünün karşılığını şu anda buldum. Sözlüğe uymayan bir karşılık, Kişiyi kötü kötü düşündüren elini, ayağını tutmaz eden bir sözcük.

Her yönünde türlü satıcı sesi. Otobüs sesleri de karışınca buna, kulağım yanıyor. Garajın bu değin gürültülü olduğunu bilmezdim. Başımı alıp ıssız dağlara gitmek geçiyor içimden. Dağların doruklarında yaşayan yaratıkların mutluluğunu düşünüyorum, o yaşamın özlemini duyuyorum. «Otobüsün kalkmasına az kaldı» dedi biri. Kanepeme iyice yerleştim. «Beni götüremezsiniz» dercesine sıkı— sıkıya sarıldım. Sonra kendimden utandım. Yüzüm, kulaklarım değin kızardı. Otobüsler bile güldü buna. Başım aşağı düştü. Ayaklarım büyümüştü. Ensemde, süngerin gezdiğini duydum. Ürperdim. «Geleceğini biliyordum» diye mırıldandım. Usul söylediğime kızdım. Sünger durdu. Sıcak, damla damla su düştü enseme «Bulutsuz yağmur» dedim. Kanepede dikenler bitti. Karaçalı diken. Acımadan batıyordu. Ayağımı yılan soktu. Çoğuna dayanamazdım. Kalktım. Kanepeye, dirseğiyle dayanmıştı. Doğrulttum. «Ağlama» dedim. Oturduk kanepem yumuşaktı. Döşek sermişlerdi. Ayağımızın altında, beyaz pamuk tarlası uzanıyordu. Kaynaşan kişilere baktık. Onları yadırgadım. Onlardan ayrı bir yaratık olma özlemi geçti usumdan. Hayvan, en azından bir kaplumbağa olmak öncelikle değin yerde sürünecektim. Fakat bencillikten uzak, umut dolu bir kalbim olacaktı. Bir Güzün tanımiyacaktım. Ona bencilliğin dolu olduğu bir garajda göz yaş döktürmeyecektim. Buna hakkım yoktu.

GÖK YÜZÜNDE BÜYÜK BULUT İÇİMİZDE TANRIDIR

çocuklara giydirdik kadın mutlulukları
doğaya kaldırılıp öpülmüş çocuklara
özgürlük denen şeye su kattık utançlardan

soyunurken mavilere sevdik yaşamakları
öyküler bir mutluya yaşamamasız olur mu
yitirince akşamları ellerimiz soğudu

Niyazi Şendal

«Yeter ağlama artık» dedim. Sözcüklerin yarısını yutarak.

«Sen» dedi «dönmiyeceksin geri» Başım düştü. Gülmek geçti içimden. Kendimi tuttum.

—Yolcular yerine dedi şoför yardımcısı.

Kalktım, Güzine baktım. Birden boynuma sarıldı. Doyasıya öptü. Ellerini avuçlarıma aldım. Sünger denli yumuşaktı. Yüzüme sürdüm. Tüyletim diken diken oldu. Otobüse yürüdüm. Güzün dışardan pencereme dayandı. «Dönüşte» dedi. Arkası gelmedi. Bağırarak ağladı. Başımı, ön koltuğun demirine dayadım. Vargücümle güldüm. İçerdekiler bakıştı. Otobüs yürüdü. Sokak boyunca kıtlar dizilmişti. «Gidiyor» diye bağırdılar. Pencereme tükrük yağıyordu. Başımı, dizlerimin arasına soktum. Ensemde süngeri, sıcak su damlasını duydum.

BAYAĞILIK

Miguel de UNAMUNO

İspanyol Yazarı

Zavallı kız! sanki içine bir kurt yer etmiş, gün geçtikçe yiyor, bitiriyordu onu. Ne bir iş yapmağa hali vardı, ne de içinden geliyordu çalışmak eskisi gibi. İsteksiz yaşamak bir vazife imiş, onu yapmak gerekmiş gibi yaşıyordu. Sabahları yataktan çıkmak da bir mesele oldu artık onun için. Önceleri üstüne güneş doğdurmaz, güneş çıkmadan çıkardı yatağından.

Artık ilkbahar da hükmünü kaybetmişti onun için. Bahara çıkan ağaçlar kışın sert, soğuk kabuğundan soyunur, her yanından taze filizler fışkırdı. Kuşlar tüner, üşüşürlerdi o ağaçlara. Her şey yeniden

doğardı hayata. Doğmuyan, yeşermiyen, geri giden sadece o idi.

Yalnız kalınca kendi kendine «bu da geçer. diyordu; bu da geçer. Doktor «yaş krizi» adını koymuştu bu hastalığa. «Hava ve ışık diyordu, hava, ışık ve gıda.» Tedavisi bu imiş hastalığın. Başkası yalan.

Havamı? Nerde yok hava? Her yer hava, gün güneşlik, ıtırılı, iştah verici hava. Kekik bile kokar havada. Evin hangi penceresinden baksan dört yanında ufak göz alabildiğine uzayıp giden toprakları görürsün. Tarla, kır her yan. ışık, ışıktan çok ne var tabiatta. Yemeğe gelince... «İştahım yoksa nasıl yiyeyim anne? «diyordu hasta kız.

—Yapma Allah aşkına kızım, şükür yemeğimiz var her zaman ye!

—İştahım yok anne, İştahım yok diyorum sana...

—Zararı yok kızım. İştah yerken gelir, sen yemene bak.

Zavallı anne, kızından çok üzgündü. kocasını erken kaybetmiş, vakitsiz dul kalmış kadının tek tesellisi idi Matilde. O da elinden giderse ne yapacaktı? Korkuyordu. Bulduğunu ağzına tıkamak istiyordu kızının kaz besler gibi. Kusuncaya kadar tıktı ağzına bir keresinde amma nafile. O bir kuştan fazla yiyemiyecekti. Zavallı dul kadın, Meryem Ana için az mı oruç tuttu, ona az mı yalvardı kızına iştah vermesi için. «Ey Meryem Ana dedi, iştah ver biricik kızıma. Biraz kendine

gelsin, sana daha çok dua edeceğim. Ölmesin kızım.»

Bu hastalığın sebebini geç anladı anası. İştahtan kesilmesine, sararıp solmasına, gitgide eriyip bitmesine sebep nişanlısı Jose Antonio idi. Oğlan gitgide soğumuştur kendisinden. Bir bahane arıyordu onu bırakmak için. Bundan şüphe etmiyordu Matilde. Kendisini bırakıp başının çaresine bakmak istiyordu. Daha hastalığının başında oğlan direktmiş, bir an önce düğünlerinin yapılmasını istemişti. Kız «yok» demişti. Olmaz Jose Antonio. Bekle biraz iyileşeyim de öyle. «Üzülme belli etmemek için sadece kaçlarını çatmıştı. Oğlan «belki evlilik iyi gelir, iyileşirsin» dediyse de Matilde «hayır, Jose Antonio dedi. Beni hasta eden aşk değil ki. Bu hastalık yaş krizinden

GEÇ

Tutuk çağrılarla başladı
yalnızlığımız
Seslendik duymadınız
Ezgilerimizin çaresi yoktu
Ereğimizi kaybetmiştik
Sonra çok sonra
Siz geldiniz
Biz gitmiştik

Sevinç DOSDOĞRU

HIÇ

Kıvanç içinde ölümü
Düşündün mü hiç
Avuçlarında sıcaklığı
Gözlerinde parlaklığı
Yanı başındayken yaşamak
Kısılmış dudaklarla
Ölümü düşündün mü
Hiç...

Sema CİĞİZOĞLU

Picasso : Figür

oluyor, düzensiz hayat yaşamaktan oluyarmış. Öyle diyor doktor.» Jose Antonio söylediklerini dinlemiş, üzölmüş, kırılmıştı.

Jose Antonio'ya da acımalı. Ne yapsın zavallı çocuk? Her zaman gönüllü geldiği randevularına angarya kabilinden gelmeğe başladı artık. Anlıyordu bunu Matilde. Ama gelmesine geliyordu. Gözlerini uzakta başka bir yere diker, başka şeyler düşünür. Matilde'nin söylediklerini dinlerdi. İlerdeki evlilik hayatlarından, kuracakları yuvadan, gelecekte konuşmaz oldu artık. Bu aşkın geçmişi, bir de halde ki acıklı durumu vardı. Gelecekle bütün bağları kopmuştu. Matilde bir aynaya bakar gibi oğlanın yüzüne bakar,

—Söylesene Jose Antonio, derdi ona. Söyle ne düşünüyorsun, neyin var? Neden önceki Jose Antonio değilsin?

—Neler söylüyorsun canım! Kimim ya?

—Bak, Jose Antonio, dinle beni: Beni istemiyorsan, aklında başka birisi varsa vaz geç benden, bırak beni Jose Antonio. Yalnız kalırım ben. Benim için bu kadar fedakârlık yapmanı istemem.

—Fedakârlık! Kim söyledi sana fedakârlık yaptığımı? Saçmalama, Matilde.

—Yok Jose Antonio, yok. Saklama. Beni sevmiyorsun eskisi gibi.

—Sevmiyor muyum?

—Sevmiyorsun ya. Önceki gibi sevmiyorsun. Başlangıçta böyle değildin.

—Ama başlangıçta...

—Her zaman, Jose Antonio sevmek için her zaman bir başlangıçtır.

—Peki, öyle olsun Matilde, ağlama, Fena olursun...

Summum Bonum

S. Mill'e

Önsel olarak apaçıktır sevgim, aşkım
Varsa kinin uyumaz kuytularda
Sığınak vermez intiharlar faydacılığımıza

Dilerim gün güneiden doğsun bu sabah
Yetkili yargıtay önünde suçumdur bilirim
Hiç uğruna hazır düelloya tomurcuğum

Bana düşen işte burada durdurmak sizi
O, ne çok sevmek birşey yapma kıvancı
Kutsaldır anlıyorum eğemen çocukluğum

Açamam uyutulan kötölük avucumda
Her etmen bir çamur kayar suyuma
Yaylım ateşinde delik deşik korkuluğum

Hasan Kutsal EKER

—Fena olurum ha, daha fena? Sonra da hastasın dersin bana.!

—Hasta... değilsin sen Matilde! Düşünmeden oluyor hep bunlar...

—Öyle ise. Angarya kabilinden gelmeni istemiyorum.

—Yani, kovuyor musun beni?

—Kim, Jose Antonio, benim?

—Ne bileyim ben, öyle söylüyorsun gibime geldi de...

Sonra huçkırır huçkırır ağlardı zavallı kız. Kalkar, odasına çekilirdi. O havasız, ışiksiz odada bir aynaya, bir de masanın üstünde duran nişanlısının resmine bakardı. «Yok derdi, o kadar korkulacak hastalık değil bu.» «Sonra elbiselerini prova edermiş gibi giyerdi. Git gide bol geliyorlardı elbiseleri, yüzüyordu bazılarının içinde. Bir plise daha açmağa çalışırdı. Di-

kerken gıcıklı bir huçkırık boğazından yukarı çıkar. «Nedir bu, Allahım derdi. Bu ne hal?» Ağlar dua, ederdi.

Yirmi üç yaşını dolduruyordu Matilde. Gelecek günlerini düşündü tekrar. Yeşillik, serinlik, hava, güneş, aşk dolu bir hayat geldi aklına. Uzun yıllar sürecektir bir geleceği, ev işlerini doğacak çocuklarını, kim bilir, belki torunlarına varıncaya kadar her şey bir sinema şeridi gibi geçti gözlerinin önünden. Kendileri iki karı koca, hayatlarını yaşamış, ihtiyarlamışlar, ölümü bekliyorlar artık!

Jose Antonio randevularına gelmez oldu. Son kere gelişinde Matilde kendisine «önceki gibi, o kadar beni sevmiyorsan bırak demişti de o gözlerini yerdeki bir çakıl taşına dikmiş, «madem ki bu kadar ısrar ediyorsun, öyle ise...» cevabını vermiş.

(Devamı gelecek sayıda)

İKİ ÇEŞİT YAZAR

Somerset MAUGHAM

Resim tekniğinin, müzik kompozisyon tekniğinin ancak yılmak bilmez çalışmalar sonunda kazanılabileceği kabul edilir, bu yoldaki amatör ürünleri haklı olarak gülümseme ile ya da öfkeli bir küçümseme ile karşılanır. Kendi kendimizi hep kutlarız radyo ile gramofon oturma odalarımızdan amatör piyanist ile amatör şarkıcıyı sürüp çıkardı diye. Yazma tekniğini öğrenmek de öteki sanatlarınkinden zorlukta hiç de aşağı kalmadığı halde mektup okuyup yazabiliyorum ya düşüncesi ile olacak herkes bir kitap yazabilecek kadar güzel yazabildiği kanısındadır. Yazmak günümüzde insan cinsinin gözde edilme aracı gibi görünüyor. Bütün aileler daha mutlu çağlarda din yapılarından içeri adım atmaya nasıl seviyorlarsa, bunu da öyle sevecekler. Kadınlar gebeliklerini hoş geçirmek için roman yazacaklar; bıkkın asiller, malûl subaylar, emekli memurlar şişeye sarılır gibi kaleme sarılacaklar.

Herbirimizin içinde bir kitap yazacak gücün saklı olduğu sanısı kaygın bir sanıdır; ne var ki bu «bir kitap» sözüyle «güzel bir kitap» denilmek isteniyorsa bu sanı yanlışdır. Bazan bir amatör değerli bir eser çıkarabilir, ona sözüm yok. Örneğin, güzel bir baht eseri, güzel yazmak istidadıyla doğmuştur, başlı başına ilginç olan

şeyler görüp geçirmiştir, pek acemi olduğu için basılı kâğıda geçirmeğe cesaret bulduğu çekici ya da hoş garip bir kişiliği vardır. Anean unutmazın ki demin andığımız söz, bir kitap yazmak gücü her insanda vardır diyor sadece, ikinci kitaptan hiç söz açılmamış. Amatör yazar kimse ikinci kere şansını denemeye kalkmazsa akıllılık eder. İkinci kitabı, yüzde yüz, değersiz bir kitap olacaktır.

Amatör yazarla profesyonel yazar arasındaki büyük ayrımlardan bir tanesi, ikincisinin ilerleme imkânının olmasıdır. Bir ülkenin edebiyatını sadece bir kaç pek güzel kitap değil, tekrar ediyorum, pek çok sayıda eserler topluluğu meydana getirir, bu da ancak profesyonel yazarlar tarafından ortaya konula tarafından verilen ülkelerin edebiyatları; yazarlığı (geçim güçlükleri içinde çırpınmayı da göze alarak) meslek seçmiş çok sayıda yazarı olan ülkelerin edebiyatları yanında cılız kalır. Bir, Eserler topluluğu, bir ocure uzun süreli, azimli çalışmaların sonucudur.

Yazar da öteki meslek sahipleri gibi denemeler, yanlışlar yapa yapa, bu yolla öğrenir. İlk eserleri yolunu arayan eserlerdir; kalemini çeşitli konularda, çeşitli yollarda dener, aynı zamanda kişiliğini bulma yolunda ilerler. Bu ilerlemeye eş bir gidişle de kendisini, yani vermesi gerekli olanı, keşfeder; bunu en faydalı şekilde göz önüne serme yollarını öğrenir. Derken, bütün memleketlerini tam tamına edindiği zaman, verebileceği en güzel eserini verir, Yazmak sağlığa dokunur bir meşgale olmadığından yazarı bu eserini çıkardıktan sonra da ihtimal uzun zaman yaşayacak; bu arada yazmak onda artık kökleşmiş bir alışkanlık halini almış olacağından pek de dışı dokunur olmayan eserler de verecektir şüphesiz. Yerinde olarak, okurlar hiç orali olmayabilirler böylesi eserlerle. Okurun görüş açısından, yazarın bütün hayatı boyunca ortada koyduklarından pek azı esastır (esas ile, eserinin kendini anlatan o küçük bölümünü kastediyorum sadece, kelimenin kesin anlamını değil.) Ne var ki, bence, o büyük eserini de ancak uzun bir çıraklıktan sonra, nice başarısızlıklar pahasına verebilir. bunu verebilmek için baş kaygusu, baş işi edebiyat olmalıdır. Yazarlıktan başka meslek tutmamalıdır.

Yaban Öpüşü

— Nal izlerinde büyüyen
yalnızlığı unutacağım —

Kurtla kuşla dost olacağım bilsinler ki
Kuş kanatlarında bulut bulut yükseleceğim
Sevda başıma vurmaya görsün bir
Yağmur yağmur döküleceğim

Bırakıp tüm özdenliğiyle insanları
İnsanlara insan içre tapacağım

Yıldız yıldız seveceğim gökyüzünü
Bir mavi sabahında eteklerim tutuşacak
Ellerimde yaban otlarının öpüşü.

Hele sevda başıma vurmaya görsün bir
Çıkıp dağlara kaval çalacağım
Kavallarla ağlıyacağım artık.

Recai ALTINEL

DUVARLAR

Şerif Şenal GÜNAY

«Duvarlar yüksek, duvarlar kalın; aşma olanağı yok» usum bayle bir düşünüyü olmasın; istemiyorum. Kapılar. Açılmasın; durmam gerek. Salt, ışksızın yanlardan. Kocaman gürültüler sarsın beni. Önemsemem bile.

Kentime uzayan yollar görülür pencerelerden deniz görülür. Yeşillikler görülür yolları saran... çağrılar yollarlar uzaktan «gel,gel» diye. Gözlerim yaşarır, duramam daha çok. Sağa dönerim hep. Gözler görülür bu kez; dağınık, taralı saçlar, karşılaşıp kırılan bakışlar görülür. Hepsi istekli, hepsi çağırın nen bunlar. Samanlı betiklerin çağırısı çok daha güçlü. Ama yine de uymak istemiyor düşünülerim; komuyor o yana beni.

«Kentın dağları eteklerine değin karlı, üstün de simsiyah bulutlar» Bunu düşünür de gönül ağlamaklı olur bir ara. «Unutmak gerek, unutmuyum» diye güce koşarım kendimi. Her nen gider gözümde, dumanlaşır bu kez. Neşelenirim. Bir yır dökülür dudaklarımdan. Seslendirmek isterim kendimce bunu, Başka bir şarkıyla karıştırırım egzisini çoğunluk. Başarısızlık üzmez beni bunda. Bir istek doğar içimde. Koşmak, koşmak en büyük hızla. Anılar üşüşür çevreme. Bırakmaz. Parmaklarım, gözlerim bir noktada buluşur. Bu koca kentın iki semti canlanır gözümde. Arayıpta bulamadığım iki semti. Bulamamak üzmez ki beni. Geceler var. Gece lâmbasının yeşil ışığı var. Aradığımı onlarda da bulurum ben.

Duvarlar istediği değin yüksek, istediği değin kalın olsun. Engelliyemez düşünülerimi onlar.

«Duvarlar yüksek, duvarlar kalın; aşma olanağı yok.» Usum böyle bir düşünüyü almasın.

Evrene Çizgi

Ağrılı akşamın acı yalnızlığındayım şimdi
evrence
Kahırlar içinde yüzmek sıcak rüyalar gibi.

Kaptan GÜRDİL

ŞİİR

- * İçinizde olmayan şiiri başka hiçbir yerde bulamazsınız. SHELLEY
- * Şairin kullandığı kelimelerde insanlar için çeşitli mânalar vardır: herkes beğendiğini seçer. TAGOR
- * Şiir hem at hem dizgindir: (İlham ve işçilik.) Atsız dizgin veya dizginsiz at değil. TRISTAN DEREME
- * Şiir sanatı kendi hareketini tabiatın hareketlerine uydurduğu zaman en yüksek derecesini bulur. O zaman tabiata o kadar yaklaşır ki ikisini birbirinden ayırdedemeyiz. BOILEAU
- * Şiir, seçmek ve gizlemek sanatıdır... CHATEAUBRIAND
- * Zevk sahibi bir genç tanırım. her resim yapmağa başlarken diz çöker dua ederdi: «Yarabbi ,beni modelden kurtar.» DIDEROT
- * Şiir aklı, yani şuuru atmaz: gayesi şuuraltını üste çıkarmak ve sonra, sihirli bir dönüşle, şuuru şuuraltına nakletmektir. PIERRE MILLE
- * Şiirle resim başka başka yollardan aynı kanunlara uyarlar... Bir resmin ana şartı resim olmak, bir şiirin ana şartı da şiir olmaktır. CHABAUD
- * Şiir, konuşma ile susmayı bir araya getirmektir. CARLYLE
- * İnsan iyi anlamadığı bir sözden heyecan duyabilir. REMY DE GOURMONT

Derleyen
Necati ÖZKAN

Diyarlık üstüne korku

(Baştarafı Sa. 5 de)

İydin. Bir kıtz için iyi olabilir ama erkek için bir kızın bu denli yeterlisi korkunçtur. Ben işte bundan korkmuyorum. Çünkü diyorum ki beni anlarsın, tanırsın. Belki bunu bilmiyorsundur, senin için iyi olur, bil: Ben bir kaçağım. Uysal bir toplum kaçağıyım. Çoğu zaman senden kaçışında bundandır.

Neden, niçin, nasıl? Sorumlusu kim bu yer-yüzünün? Soluğum niye küçülüyor? Oluşumlar birden mi oluyor?

Yeni Aydođan Otoları

Emniyet, Sürat ve Rahatlıkla Hizmetinizdedir. Günün Her Saatında 1960 Model Radyo ve Kaloriferli

ARABALARIMIZLA **CEYHAN-ADANA** SEFERLERİNE BAŞLAMIŞTIR.

AYRICA : KAYSERİ, SİVAS, ANKARA VE İSTANBUL NAKLİYAT KAMYON VE OTOBÜS SEFERLERİYLE FAALİYETTEDİR...

Karacaoğlan Caddesi Sok. 43 No. 44 Kayseri Garajı Telf Yeni 4376 - Eski 1146 Adana

İRŞAD TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ

İRŞAD Ticaret Limited Şirketi'nde Bilumum Elektrik Malzemesi, Elektrik Motorları, Sayaçları, Otomatik Şarteller, Yer altı Kabloları, Floresant (Renkli ve Ay ışığı) Ampulleri, Pili ve Ceryanlı Radyolar, Radyo pil, Bataryaları, Kristal ve Madeni avizeler, Aplikler.

(MİNERVA — FLPİS — TELEFONKEN)
DİKİŞ MAKİNALARI, ÇAMAŞIR MAKİNASI

(O H M)
TAVAN VANTİLÂTORLERİ, MASA VANTİLÂTORLERİ

Bisiklet, Elektrik Ocak ve Isgaraları, v.s. gibi eşyalarımızı en ucuz ve en sağlam bir şekilde İRŞAD Ticaret Limited Şirketi'nden temin edebilirsiniz.

İnönü Caddesi İşçi Sigortaları Binası Kat 1-2 No. 3 Telefon : 1130 Adana

HOTEL AĞBA

Güneyin En Modern Turistik Oteli

Abidinpaşa Caddesi Asri Fırın Karşısı

A D A N A

Yeni Aydođan Otoları

Emniyet, Sürat ve Rahatlıkla Hizmetinizdedir. Günün Her Saatında 1960 Model Radyo ve Kaloriferli

ARABALARIMIZLA **CEYHAN-ADANA** SEFERLERİNE BAŞLAMIŞTIR.

AYRICA : KAYSERİ, SIVAS, ANKARA VE İSTANBUL NAKLİYAT KAMYON VE OTOBÜS SEFERLERİYLE FAALİYETTEDİR...

Karacaoğlan Caddesi Sok. 43 No. 44 Kayseri Garajı Telf Yeni 4376 - Eski 1146 Adana

İRŞAD TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ

İRŞAD Ticaret Limited Şirketi'nde Bilumum Elektrik Malzemesi, Elektrik Motorları, Sayaçları, Otomatik Şarteller, Yer altı Kablolari, Floresant (Renkli ve Ay ışığı) Ampulleri, Pilli ve Ceryanlı Radyolar, Radyo pil, Bataryaları, Kristal ve Madeni avizeler, Aplikler.

(MINERVA — FLPİS — TELEFONKEN)
DİKİŞ MAKİNALARI, ÇAMAŞIR MAKİNASI

(O H M)
TAVAN VANTİLÂTÖRLERİ, MASA VANTİLÂTÖRLERİ

Bisiklet, Elektrik Ocak ve Isgaraları, v.s. gibi eşyalarımızı en ucuz ve en sağlam bir şekilde İRŞAD Ticaret Limited Şirketi'nden temin edebilirsiniz.

İnönü Caddesi İşçi Sigortaları Binası Kat 1-2 No. 3 Telefon : 1130 Adana

HOTEL AĞBA

Güneyin En Modern Turistik Oteli

Abidinpaşa Caddesi Asri Fırın Karşısı

A D A N A

ANADOLU SİGORTA

* NAKLIYAT

* TRAFİK

* YANGIN

* HAYAT

* KAZA

Aydın Dolunay

ADANA VE HAVALİSİ AJANESİ

Telefon : 1335
Abidinpaşa Caddesi No. 108

A D A N A

TÜRKİYE KREDİ BANKASI A. Ş.

Emniyet ve Sür'atle, Her Türlü Banka İşleriniz için
EMRİNİZDEDİR

Apartman Daireleri ve Muhtelif Para İkramiyeleri

Küçük Saat Karşısı Kristal Palas altı

A D A N A